

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I LULEÅ**

BESLUT
2017-01-27
Meddelat i Luleå

Mål nr
95-17

KLAGANDE

Svenska Rovdjursföreningen, 883202-3264
Masthamnen
116 30 Stockholm

MOTPART

Länsstyrelsen i Jämtlands län
831 86 Östersund

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Jämtlands läns beslut den 5 januari 2017, se bilaga 1
dnr 218-8276-2016

SAKEN

Skydds jakt på järv; nu fråga om avskrivning

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten avskriver målet.

Dok.Id 83989

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 849 971 26 Luleå	Skeppsbrogatan 43	0920-29 54 90 E-post: forvaltningsrattenilulea@dom.se www.domstol.se/forvaltningsratt	0920-22 04 59	måndag – fredag 08:00-16:00

BAKGRUND

Länsstyrelsen i Jämtlands län beslutade om skyddsjakt efter tre järvar inom Tåssåsens sameby. I beslutet anges att jakten får bedrivas från och med den 6 januari 2017 till och med den 15 januari 2017. Skälen för beslutet framgår av bilaga 1.

Svenska Rovdjursföreningen (föreningen) yrkar att beslutet ska upphävas. Föreningen anför bl.a. följande. Lagligheten av beslutet ifrågasätts eftersom det trädde i kraft redan dagen efter att beslutet fattades och även om det överklagas. Förfarandet utgör hinder mot en effektiv överprövning av beslutet och står i strid med effektivitetsprincipen inom EU rätten och artikel 9.4 i Århuskonventionen. Beslutet strider mot såväl jaktförordningen som art och habitatdirektivet. Länsstyrelsen har beviljat skyddsjakt inom ett område där flertalet Natura 2000 områden ingår. I dessa områden är järven utpekad som en prioriterad art. Det krävs tillstånd för att vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i naturområdet enligt 7 kap. 28 b § miljöbalken. Tillstånd lämnas enligt nämnda bestämmelse endast om åtgärden inte medför att den art eller de arter som avses att skyddas utsätts för en störning som på ett betydande sätt kan försvåra bevarandet i området av arten. Beslutet innehåller inte någon bedömning av skydds jaktens påverkan på järv inom det aktuella området.

I området finns ett stort hägn som tidigare ingått i ett försök med kalvning i hägn. Renarna bör skyddas innanför hägnet under den känsligaste perioden innan ett beslut om skydds jakt fattas. För varje dokumenterad föryngring av järv får samebyn 200 000 kr för att täcka förluster och merarbete. Summan utbetalas av Sametinget oavsett om renarna dödats. Samebyn har även möjligheter att ansöka om ersättning från Sametinget för skadeförebyggande åtgärder. Den minskning av järvstammen som pågår har medfört att denna nu ligger under nivån för gynnsam bevarandestatus (närmare 100 djur för

lite). Även Jämtlands län måste bidra till en ökning av järvens population för att denna ska uppnå en gynnsam bevarandestatus. Länsstyrelsens beslut om skyddsjakt medför att uppnåendet av en gynnsam bevarandestatus försvåras. Föreningen efterlyser en redovisning av skadornas omfattning i detta fall. Länsstyrelsen har inte visat att det föreligger risk för allvarlig skada om de aktuella järvarna inte skjuts. Det går därför inte att bedöma att skyddsjakten sker för att undvika allvarlig skada.

Länsstyrelsen har inte funnit skäl att ändra sitt beslut.

RÄTTSLIG REGLERING

Skyddsjakt efter järv får enligt 23 a och 23 b §§ jaktförordningen meddelas om det inte finns någon annan lämplig lösning och om det inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde. Jakten måste dessutom ske i syfte att bl.a. förhindra en allvarlig skada, särskilt på boskap, skog, fiske, vatten eller annan egendom (23 a § tredje punkten).

Bestämmelsen i 23 a § jaktförordningen ska tolkas mot bakgrund av motsvarande bestämmelser i rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (art- och habitatdirektivet).

EU-domstolen har i dom den 14 juni 2007 i mål C-342/05 (Europeiska kommissionen mot Republiken Finland) uttalat att undantagsbestämmelserna i artikel 16.1 i direktivet ska tolkas restriktivt och att den myndighet som fattat beslutet har bevisbördan för att nödvändiga förutsättningar föreligger för varje undantag. Medlemsstaterna ska säkerställa att varje åtgärd som påverkar skyddade arter endast tillåts genom beslut som är noggrant och

tillräckligt motiverade och som hänvisar till de skäl, villkor och krav som anges i artikel 16.1 i direktivet.

SKÅLEN FÖR FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förutsättningar för att ta upp saken till prövning

Föreningen får enligt förvaltningsrättens mening anses ha ett befogat intresse av att få prövat under vilka förutsättningar ett beslut om skyddsjakt kan fattas när det i målet är frågan om en art som inte uppnått gynnsam bevarandestatus nationellt men däremot inom det aktuella länet. Mot den bakgrunden anser förvaltningsrätten att det finns skäl att pröva överklagandet trots att tiden för skyddsjakt löpt ut.

Skyddsjakt

Förvaltningsrätten konstaterar att den beslutade skyddsjakten inte är inriktad mot specifika skadegörande individer utan är en områdesinriktad jakt med syfte att minska koncentrationen av järv inom samebyns betesmarker. Förvaltningsrätten anser att det inte är uteslutet med sådan typ av jakt i vissa fall, men bedömer att det i sådana fall bör ställas höga krav på beslutsunderlaget. I denna del har länsstyrelsen inte presenterat konkreta uppgifter rörande samebyns förluster för det nuvarande året utan enbart hänvisat till allmänna uppgifter om att förlusterna även i år är stora. Det saknas underlag som visar hur stor del av samebyns förluster som har orsakats av rovdjur i allmänhet och järv i synnerhet. Förvaltningsrätten anser att länsstyrelsen inte i tillräcklig utsträckning redogjort för de omständigheter som medför risk för allvarlig skada.

För att skyddsjakt ska kunna beviljas krävs vidare att denna inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess

naturliga utbredningsområde. Länsstyrelsen har i denna del anfört att populationen i Jämtlands län ligger över den beslutade miniminivån om 23,5 föryngringar eftersom inventeringen år 2016 visat på 27 föryngringar. Mot bakgrund av den goda utvecklingen på länsnivå har länsstyrelsen bedömt att en begränsad skydds jakt inte försvårar eller hindrar uppnåendet av en gynnsam bevarandestatus. Länsstyrelsen har bedömt att det inte är rimligt att samebyn där det konstaterats tio järvföryngringar ska bära konsekvenserna av att det nationella målet inte uppnås. Föreningen har å sin sida dock framfört att även Jämtlands län måste bidra till att järvpopulationen ökar.

En del av bedömningen om gynnsam bevarandestatus sker på regional nivå, en annan på nationell nivå. Referensvärdet för järv på nationell nivå i Sverige är 600 individer. Under de senare åren har järvpopulationen minskat och består nu av ca 500 individer. Även om järven i Jämtlands län uppnår till den beslutade miniminivån bedömer förvaltningsrätten att den låga populationen nationellt medför att den nu beslutade jakten riskerar uppnåendet av en gynnsam bevarandestatus. Förvaltningsrätten bedömer därför att kriteriet inte är uppfyllt i denna del.

Länsstyrelsen har i det överklagade beslutet anfört att ett beslut om skydds jakt inte kan avvaktas till dess att renarna återvänder till åretruntmarkerna. Med hänsyn till järvstammens låga population och då det framstår som oklart vilken skada järven orsakar samebyn, anser förvaltningsrätten att det vid en proportionalitetsbedömning får anses finnas andra åtgärder som kan bedömas vara lämpliga. Länsstyrelsen har inte visat motsatsen.

Länsstyrelsen har således inte haft fog för sitt beslut om skydds jakt.

Föreningens överklagande överlämnades till förvaltningsrätten den 12 januari 2017. Förvaltningsrätten beslutade den 13 januari 2017 att länsstyrelsens beslut tills vidare inte skulle gälla då det bedömdes som sannolikt att det

överklagade beslutet kan komma att ändras. Det överklagade beslutet var giltigt till och med den 15 januari 2017. Eftersom giltighetstiden för länsstyrelsens beslut gått ut föranleder överklagandet ingen vidare åtgärd från förvaltningsrättens sida.

Målet ska därför avskrivas från vidare handläggning.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Detta avgörande kan överklagas. Information om hur man överklagar finns i formulär DV 3109/1 C (se bilaga 2).

██████████
Målet har föredragits av ██████████

Länsstyrelsen
Jämtlands län

Naturvårdsenheten

Beslut

Datum
2017-01-05

Diarienummer
218-8276-2016

Tåssåsens sameby

Skydds jakt på Järv inom Tåssåsens sameby, Jämtlands län

Beslut

Länsstyrelsen fattar inget beslut om den del av ansökan som avser skydds jakt efter lodjur i nuläget utan tar ställning till denna i annan ordning.

Länsstyrelsen beviljar förebyggande skydds jakt på tre (3) järvar inom Tåssåsens sameby.

Beslutet fattas med stöd av 15, 21, 23, 23 a tredje punkten, 23 b, 24 d och 33 §§ Jaktförordningen (1987:905), med beaktande av skyddsreglerna i artikel 12 i rådets direktiv (92/43/EEG) om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter och undantagsreglerna beträffande jakt och förvaring av jaktbyte i artikel 16 samma direktiv samt Naturvårdsverkets beslut (dnr NV-08042-16) om överlämnande av rätt besluta om skydds jakt efter björn, varg, lo och järv till vissa länsstyrelser.

Länsstyrelsen beslutar med stöd av 59 § jaktförordningen att detta beslut ska gälla utan hinder av att det överklagas. Hur beslutet kan överklagas framgår av bilaga 1.

Länsstyrelsen beslutar vidare att nedanstående angivna villkor ska gälla för beslutet.

När får jakten bedrivas?

Skydds jakten får bedrivas under tiden från och med 6 januari till och med 15 januari 2017.

Varje jakt tillfälle initieras av Länsstyrelsen. Länsstyrelsen ska inför varje jakt tillfälle kontaktas på telefon 010-225 30 40.

Var får jakten bedrivas?

Skydds jakten får bedrivas inom det område som avgränsas på kartan enligt bilaga 2. Länsstyrelsens personal som finns på plats får besluta att jakt som påbörjats inom området får fullföljas även utanför området. Jakten får ske på annans mark.

Vilka järvar får fällas?

Totalt får maximalt tre (3) järvar fällas.

Beslut

Datum
2017-01-05

Diarienummer
218-8276-2016

Vilka får utföra jakten?

Länsstyrelsen utser efter samråd med samebyn jaktledare. Jaktledaren får utse maximalt tjugo (20) personer som får delta i jakten. Länsstyrelsens fältpersonal ska beredas möjlighet att delta vid varje jakt och ha rätt att avbryta jakten.

Länsstyrelsens kontaktperson är länsstyrelsens rovdjurstelefon 010-225 30 40.

Jaktledaren informerar Polismyndigheten när jakten påbörjas samt vid jaktens slut om djuren fällts eller påskjutits innan jakttiden löpt ut.

Jaktmedel och jaktmetoder

De jakttagare som Länsstyrelsen utsett får utan närvaro av Länsstyrelsens fältpersonal söka efter samt ringa djuren med motorfordon. Länsstyrelsen erinrar dock om att det ej är tillåtet att använda motorfordon för att förfölja eller genskjuta vilt, för att hindra vilt att undkomma eller för att avleda viltets uppmärksamhet från den som jagar.

Jakten får bedrivas med hjälp av helikopter under förutsättning att såväl pilot som skytt har erfarenhet från verksamheten.

Förföljande och avlivning av järv från snöskoter och helikopter får endast genomföras av personal utsedd av Länsstyrelsen.

Hantering av fälld järv

Länsstyrelsen beslutar enligt 24 d § jaktförordningen att fälld djur tillfaller staten och omhändertas av Länsstyrelsen.

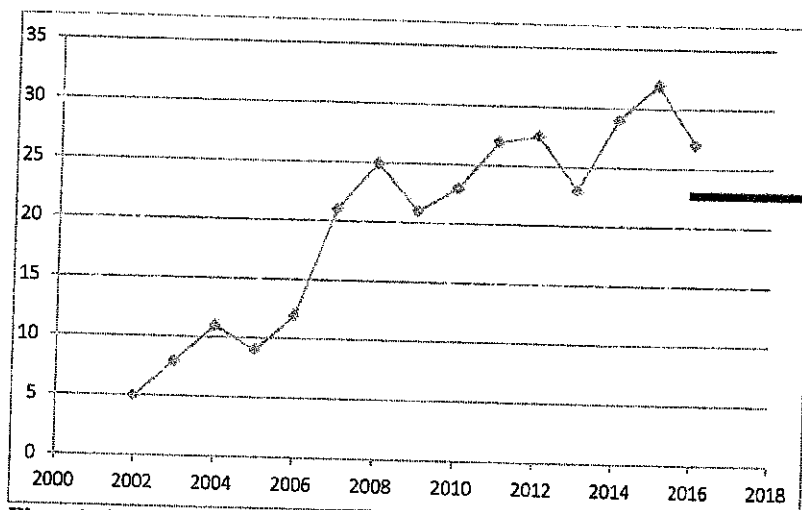
Jaktledaren ska omedelbart och senast inom en timme från det att en järv fällts eller påskjutits anmäla detta till Länsstyrelsen. Jaktledaren ska avlysa jakten om tillåtet antal järvar fällts eller påskjutits med stöd av detta beslut.

Bakgrund

Tåssåsens sameby ansökte den 16 november 2016 om skydds jakt i förebyggande syfte på 8 järvar och 5 lodjur inom och i anslutning till samebyns åretruntmarker. Samebyn anför att de upplever ett högt rovdjurstryck i det aktuella området vilket leder till stora skador och förluster av årskalvar orsakade av rovdjuren.

Järvförekomst i Sverige och Jämtland

Järvpopulationen i Sverige har minskat och ligger idag under den miniminivå om 96 föryngringar som är fastslagen av Naturvårdsverket. Inom Jämtlands län ligger däremot populationen över den miniminivå på 23,5 föryngringar som Naturvårdsverket fastställt för länet. 2016 års inventeringsresultat visar att Jämtlands län minst har 27 föryngringar. Järvpopulationen i Jämtlands län visar sedan 2002 på en ökande trend (se figur 1).

Figur 1. Antalet järvföryngringar mellan 2002-2016 i Jämtlands län. Den röda linjen anger länets miniminivå

Järvförekomst i Tåssåsens sameby

Tåssåsens sameby berörs av totalt 10 järvföryngringar enligt 2016 års inventering.

Övrig rovdjursförekomst

Under 2015/2016 års inventering berördes Tåssåsens sameby utav totalt sju stycken föryngringar av lodjur. Samebyns renhjordar utsätts dessutom av predation från en dokumenterad hög förekomst av björn och kungsörn. Samebyns renhjordar utsätts även flertalet gånger årligen för predation av varg.

Bestämmelser som beslutet grundas på

Naturvårdsverket fattade den 22 december 2016 med stöd av 24 a § jaktförordningen (1987:905) beslut (dnr NV-08042-16) om att överlämna rätten att besluta om skydds jakt efter björn, varg, lo och järv till vissa länsstyrelser.

Juridiska förutsättningar för skydds jakt

Skydds jakt efter järv kan ske genom särskilt myndighetsbeslut med stöd av 23 a, 23 b, 24 a §§ jaktförordningen. För att skydds jakt ska kunna medges krävs att förutsättningarna i 23 a § jaktförordningen är uppfyllda. Skydds jakt får enligt bestämmelserna meddelas för att förhindra allvarlig skada på gröda, boskap, skog, fiske, vatten eller annan egendom, om det inte finns någon annan lämplig lösning och om det inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde. Av 23 b § samma förordning framgår att beslut om skydds jakt efter järv får fattas även om någon skada inte inträffat, förutsatt att det finns en stor sannolikhet för att allvarlig skada kommer att uppstå.

Länsstyrelsen
Jämtlands län

Beslut

Datum
2017-01-05

Diarienummer
218-8276-2016

Rovdjurspolitiska riktlinjer

I proposition 2012/13:191, *En hållbar rovdjurspolitik* står

"att järvens förekomst i renskötseområdet i huvudsak ska begränsas till de områden där den gör minst skada"

Motivering till beslutet

Beträffande den del av ansökan som avser skydds jakt efter lodjur avvaktar Länsstyrelsen i nuläget att ta ställning till den delen av ansökan.

Länsstyrelsen gör en samlad bedömning i varje enskilt fall. Länsstyrelsen bedömer skadornas omfattning, förväntad skadebild, om skadeförebyggande åtgärder gjorts och vilka möjligheter till förebyggande av skada som finns samt möjlighet till annan lämplig lösning än skydds jakt. Länsstyrelsen bedömer om skydds jakt kan försvåra upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus för arten. Länsstyrelsen beaktar också järvstammens utveckling i landet som helhet. Vidare bedömer Länsstyrelsen om det går att identifiera speciellt skadegörande individer eller särskilt skadeutsatta områden.

Beviljat antal järvar som får fällas

Järvpopulationen på nationell nivå når inte upp till den nationella miniminivån under inventeringssäsongen 2015/2016. Detta beror till stor del på att inventeringen i norra Sverige försvårades pga. för inventering olämpliga väder- och spårförhållanden. Inom Jämtlands län nås den regionala miniminivån med råge. Nivån är 23,5 föryngringar för Jämtlands län och för det norra förvaltningsområdet ligger nivån på 93,5 årliga föryngringar. Länsstyrelsen bedömer att det inte är rimligt att begära att enstaka samebyar behöver bära konsekvenserna av att den nationella miniminivån inte uppnås. Särskilt som det bara i den berörda samebyn konstaterats 10 föryngringar av järv föregående inventeringssäsong. Men utifrån järvpopulationens utveckling på nationell nivå och eventuella framtida behov av skydds jakt inom renskötseområdet bedömer Länsstyrelsen att det i nuläget inte finns utrymme för skydds jakt på fler än 3 järvar inom Tåssåsens sameby.

Nyttjande av fordon

Av 21 § jaktförordningen framgår att länsstyrelsen kan medge undantag från 31 § jaktlagen (1987:259). För att skydds jakten ska kunna bedrivas på ett ändamålsenligt sätt bedömer länsstyrelsen att undantag från förbudet att nyttja motorfordon vid jakt ska utfärdas.

Annan lämplig lösning

Länsstyrelsen bedömer att det inte finns någon annan lämplig lösning än att besluta om förebyggande skydds jakt på 3 järvar inom Tåssåsens sameby för att reducera samebyns skador orsakade av järv till en nivå som riksdagen fastställt.

Länsstyrelsen finner inte att det är någon annan lämplig lösning att avvakta med beslut om skydds jakt tills renarna återvänder till åretruntmarkerna. Dels pga. att skador av järv

Beslut

Datum
2017-01-05

Diarienummer
218-8276-2016

inom detta område även uppkommer under vintern då delar av dessa marker även används som vinterbetesmarker och dels pga. att jakten då skulle behöva bedrivas när järvhonorna fött sina ungar. Detta innebär att jakten skulle riktas mot järvlyan vilket Länsstyrelsen bedömer som tveksamt från jaktetisk synvinkel. Detta är en jaktåtgärd som endast bör användas i extrema situationer enligt Länsstyrelsen.

Andra alternativa metoder som diskuterats är:

1. Flytta renarna. Samebyn förfogar inte över andra områden för sina renar att kalva inom och heller inga andra områden än åretruntmarkerna kan användas för sommarbete.
2. Kalvning i hägn, som företas i vissa skogssamebyar, är förenat med en hög kostnad både i form av kostnader för hägnet samt även kostnader för utfodring av renarna. Forskning och tidigare erfarenhet visar även att risken för att renar drabbas av parasiter och sjukdomar ökar dramatiskt om de hålls i hägn under längre tid och i regel resulterar detta i stora förluster orsakade av t.ex. *Nekrobacillus*. Dessutom kvarstår risk för stor skada bland renkalvarna när de släpps ut ur hägnet för sommarbete i det aktuella området, samebyn förfogar inte över andra områden än det aktuella för sommarbete.
3. Mota bort järven. I detta fall befinner sig järven inom sitt naturliga hemområde och risken att järven återkommer är därför överhängande. Under kalvningstiden råder oftast även väldigt dåliga spårförhållanden i området vilket omöjliggör förföljning av järv.
4. Ökad bevakning. Att hålla renhjordarna samlade och under bevakning under vår och sommar inom åretsruntmakerna är inte en möjlighet utifrån hur renskötseln bedrivs idag. Före, under och efter kalvning råder svåra förhållanden för att färdas och spåra i fjällen, och renen sprider sig under sökandet av lämpliga kalvningsplatser med tillgång till föda och avskildhet. Under kalvningsperioden är renarna så känsliga för störning att inte ens renskötare kan närma sig renhjorden utan att riskera att störa den och av den anledningen sker oftast bevakningen på distans med hjälp av kikare.

Länsstyrelsen bedömer att Tåssåsens sameby inte kommer ha möjlighet att bedriva en ordnad renskötsel i det aktuella området då järvarnas närvaro negativt kommer påverka flera enskilda renskötselföretag med ekonomiska förluster.

Gynnsam bevarandestatus

Länsstyrelsen bedömer mot bakgrund av järvpopulationens goda utveckling på länsnivå, trots att järvpopulationen på nationell nivå ej bedöms uppnå gynnsam bevarandestatus, att en begränsad skydds jakt efter järv inom Tåssåsens sameby varken försvårar eller hindrar uppnåendet av gynnsam bevarandestatus på nationell nivå.

Allvarlig skada

Avsikten med beslutet är att reducera koncentrationen av järv i de särskilt skadeutsatta områdena, dvs. inom åretruntmarkerna. Riksdagen har fastslagit en toleransnivå för

Länsstyrelsen
Jämtlands län

Beslut

Datum
2017-01-05

Diarienummer
218-8276-2016

rennäringen om maximalt 10 procents förluster på renhjordens storlek vintertid som orsakas av rovdjur. Målet skall nås med bibehållna rovdjursstammar, vilket medför att förvaltningsåtgärder som t.ex. skydds jakt bör sättas in där störst effekt erhålls och innan allvarlig skada uppstår.

Samebyarnas åretruntmarker är inom toleransnivåarbetet av samtliga samebyar utpekade som särskilt skadepåverkade och järven utgör en betydande skadegörare där. Rennäringen i länet, och däribland Tåssåsens sameby, lider idag av skador orsakade av rovdjur som överstiger den av riksdagen fastställda toleransnivån.

Mot bakgrund av koncentrationen av järv och andra rovdjur inom samebyns åretruntmarker i kombination med samebyns förlustnivå enligt utkast till toleransnivåplanen och enligt uppgifter från tidigare år bedömer Länsstyrelsen att rovdjurssituationen inom samebyns område utgör en ohållbar situation för renskötseln. Renskötseln inom byn bedöms med stor sannolikhet komma att orsakas av allvarlig skada i form av förluster och störningar av renskötseln och att bedrivandet av en ordnad renskötsel försvåras om skydds jakt ej beviljas.

Sammanfattningsvis finner länsstyrelsen att förutsättningarna för skydds jakt är uppfyllda.

Information

Länsstyrelsen erinrar om att jakten, enligt 27 § jaktlagen(1987:259), ska bedrivas så att viltet inte utsätts för onödigt lidande.

Du kan överklaga beslutet

Se bilaga 1.

De som deltagit i beslutet

Beslutet har fattats av [REDACTED] med [REDACTED]
[REDACTED] som föredragande.

[REDACTED]

[REDACTED]

Länsstyrelsen
Jämtlands län

Beslut

Datum
2017-01-05

Darienummer
218-8276-2016

Detta beslut har signerats elektroniskt och saknar därför underskrifter.

Bilaga 1 Hur man överklagar
Bilaga 2 Karta över jaktområde

Sändlista (e-post):

Länsstyrelserna i det Norra förvaltningsområdet
Länsstyrelsens fältpersonal
Järvprojektet, Jens Persson
Polisen i Jämtlands län
SVA
Viltförvaltningsdelegationen Jämtlands län
Naturvårdsverket
Tåssåsens sameby

Bilaga 1

Du kan överklaga beslutet

Om du inte är nöjd med Länsstyrelsens beslut, kan du **skriftligen** överklaga beslutet hos förvaltningsrätten. **Observera att du ska skicka eller lämna överklagandet till Länsstyrelsen i Jämtlands län, 831 86 Östersund. Du kan även skicka in överklagandet via e-post till jamtland@lansstyrelsen.se.** Det ska du göra därför att Länsstyrelsen måste pröva om överklagandet har kommit in i rätt tid, innan det skickas vidare till förvaltningsrätten.

Tiden för överklagande

Ditt överklagande måste ha kommit in till Länsstyrelsen **inom tre veckor från den dag du fick del av beslutet**. Om det kommer in senare kan överklagandet inte prövas. I ditt överklagande kan du be om att få ytterligare tid till att utveckla dina synpunkter och skälen till att du överklagar. Sedan är det förvaltningsrätten som beslutar om tiden kan förlängas eller inte.

Om någon annan part överklagar beslutet, till exempel en kommun eller annan myndighet, är tiden **tre veckor från det datum som står på beslutet**.

Ditt överklagande ska innehålla:

- vilket beslut som överklagas, beslutets datum och diarienummer
- hur du vill att beslutet ska ändras
- varför du anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt

Skriv också följande uppgifter, om du inte tidigare lämnat dem:

- personnummer
- adress till bostaden
- telefonnummer där du kan nås
- eventuellt övriga uppgifter som behövs för att man ska kunna skicka handlingar till dig

Om du har handlingar eller annat som du anser stöder din uppfattning, bör du skicka med kopior på dessa.

Ombud

Du har rätt att anlita ett ombud för att sköta överklagandet åt dig. I så fall ska ombudet underteckna skrivelsen, bifoga en fullmakt i original från dig samt uppge sitt namn, adress och telefonnummer.

Ytterligare upplysningar

Behöver du veta mer om hur du ska göra, går det bra att ringa till Länsstyrelsen, telefon 010 - 225 30 00. Fråga efter den som varit föredragande i beslutet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens beslut ska skriva till Kammarrätten i Sundsvall.

Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.

För att kammarrätten ska kunna ta upp Ert överklagande måste Er skrivelse ha kommit in till förvaltningsrätten **inom tre veckor** från den dag då Ni fick del av domen/beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Om sista dagen för överklagande infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att besvärshandlingen kommer in nästa vardag.

Om klaganden är en part som företräder det allmänna, ska överklagandet alltid ha kommit in inom tre veckor från den dag beslut meddelades.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att **prövningstillstånd** meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. Klagandens person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Adress och telefonnummer till klagandens arbetsplats ska också anges samt eventuell annan adress där klaganden kan nås för delgivning. Om dessa uppgifter har lämnats tidigare i målet – och om de fortfarande är aktuella – behöver de inte uppges igen. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras, ska ändringen utan dröjsmål anmälas till kammarrätten.
2. den dom/beslut som överklagas med uppgift om förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
3. de skäl som klaganden anger till stöd för en begäran om prövningstillstånd,
4. den ändring av förvaltningsrättens dom/beslut som klaganden vill få till stånd,
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Adressen till förvaltningsrätten framgår av domen/beslutet.